

Správa o bezpečnosti Slovenskej republiky za rok 2017

Úvod

Správa o bezpečnosti Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) sa vypracúva každoročne ako súčasť informovania a podpory rozhodovania vlády Slovenskej republiky o bezpečnosti Slovenskej republiky (ďalej len „SR“). Správa informuje o hrozbách a faktoroch ovplyvňujúcich bezpečnosť štátu, o úsilí, ktoré SR realizovala na zachovanie svojej bezpečnosti a nadväzne integruje návrhy ďalších opatrení na jej zachovanie. Správa zohľadňuje aj obsah správ o bezpečnosti spracúvaných okresnými úradmi v sídlach krajov.

Na bezpečnostné prostredie v Európe vplývalo aj v roku 2017 viacero faktorov, medzi ktoré možno zaradiť najmä vývoj situácie vo východných a južných regiónoch Európy a v jej susedstve, vrátane pokračujúcich ozbrojených konfliktov, pôsobenia teroristických skupín a teroristické útoky v niektorých členských štátoch Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a Organizácie Severoatlantickej zmluvy (ďalej len „NATO“) a taktiež problematika migrácie. Správa poukazuje na to, že vláda SR, Bezpečnostná rada SR, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy a ďalšie orgány prijímali v roku 2017 opatrenia tak, aby bezpečnosť bola zachovaná.

Správa pozostáva zo štyroch základných kapitol, ktoré obsahujú:

- informácie o činnosti vlády SR a Bezpečnostnej rady SR a taktiež bezpečnostných rád krajov za rok 2017,
- charakteristiku bezpečnostného prostredia, hrozieb a faktorov ovplyvňujúcich bezpečnostnú situáciu v roku 2017,
- informácie o realizácii bezpečnostných záujmov SR s dôrazom na realizáciu zahraničnej a obrannej politiky, ochranu ústavného zriadenia a verejného poriadku, sociálnu a ekonomickú stabilitu štátu a ochranu životného prostredia,
- predpokladané trendy vývoja bezpečnostnej situácie.

Osobitnou časťou správy na jej začiatku je vyhodnotenie plnenia opatrení z predchádzajúcej správy a na jej konci opatrenia na zachovanie bezpečnosti SR v ďalšom období.

Plnenie opatrení zo *Správy o bezpečnosti SR za rok 2016*

Opatrenie č. 1:

Vypracovať návrh Dlhodobého plánu výstavby a rozvoja OS SR s výhľadom do roku 2030 a po schválení začať jeho postupnú implementáciu.

Zodpovedá: Ministerstvo obrany SR

Termín: do 30. 09. 2017

Návrh *Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj OS SR s výhľadom do roku 2030* bol predložený v stanovenom termíne na prerokovanie do vlády SR, ktorá ho schválila 4. októbra 2017, následne sa začal proces jeho implementácie.

Opatrenie bolo splnené.

Opatrenie č. 2:

Zabezpečiť podporu ďalšej prípravy a realizácie dvoch nových cezhraničných prepojení elektrizačných sústav Slovenska a Maďarska.

Zodpovedá: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: do 31. 12. 2017

SR aktívne podporovala zaradenie uvedených projektov do tretieho zoznamu projektov spoločného záujmu EÚ (PCI) ako súčasť prioritného koridoru severojužných prepojení v strednej a juhovýchodnej Európe podľa nariadenia o transeurópskej energetickej infraštruktúre (The Trans-European Networks for Energy - TEN-E). Prevádzkovateľmi prenosovej sústavy oboch krajín boli podpísané zmluvy o výstavbe uvedených cezhraničných

prepojení a nadobudli právoplatnosť územné rozhodnutia pre obe elektrizačné prepojenia. Predpokladaný termín uvedenia týchto vedení do prevádzky je december 2020.

Opatrenie bolo splnené.

Opatrenie č. 3:

Zabezpečiť podporu realizácie prioritných plynárenských projektov (prepojenie SK-PL, EASTRING).

Zodpovedá: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: do 31. 12. 2017

V roku 2017 bol aktívne rozvíjaný projekt slovensko-poľského plynárenského prepojenia a projekt plynovodu Eastring. Boli vykonané aktivity týkajúce sa zaradenia oboch infraštruktúrnych projektov slovenských realizátorov na tzv. tretí zoznam projektov spoločného záujmu a bolo podpísané Memorandom o porozumení pre projekt Eastring. Projekt slovensko-poľského prepojenia získal územné rozhodnutie a bola podaná žiadosť o stavebné povolenie.

Opatrenie bolo splnené.

Opatrenie č. 4:

Vykonávať riadiacu, koordinačnú a kontrolnú činnosť voči obciam v takom rozsahu, aby všetky obce v územnej pôsobnosti okresu používali na spracovávanie a aktualizovanie informácií potrebných na vykonávanie opatrení hospodárskej mobilizácie špecifický aplikačný program jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie s ochrannou známkou EPSIS® JISHM.

Zodpovedá: prednostovia okresných úradov

Termín : do 31. 12. 2017

Podľa údajov poskytnutých systémovým integrátorom informačného systému EPSIS® JISHM (VUJE a.s.) došlo v roku 2017 vo všetkých krajoch, okrem Bratislavského, k poklesu počtu obcí pracujúcich v programe EPSIS® JISHM oproti roku 2016; za celú SR o 6 % na úroveň 51 %. Najnižšia úroveň používania aplikačného programu bola v okresoch Revúca, Rimavská Sobota, Snina, Sobrance a Bardejov, kde v ňom pracovalo menej ako 9 % obcí, naproti tomu v okresoch Komárno, Galanta, Spišská Nová Ves, Nitra a Nové Zámky v tomto programe pracovalo viac ako 90 % obcí. Tieto výsledky vyplývajú nielen z rozdielnej úrovne plnenia úlohy jednotlivých okresných úradov riadiť, koordinovať a kontrolovať činnosti obcí pri vykonávaní opatrení hospodárskej mobilizácie, ale aj z prístupu obcí k plneniu zákonných povinností v oblasti preneseného výkonu štátnej správy na úseku hospodárskej mobilizácie. Táto oblasť je predmetom medzirezortného dialógu s predpokladom systémového riešenia na základe hlbšej analýzy príčin a ďalších otázok týkajúcich sa slabej aktivity registrovaných používateľov z obcí a miest v tomto informačnom systéme.

Opatrenie nebolo splnené.

Opatrenie č. 5:

Ustanoviť medzirezortnú pracovnú skupinu na vypracovanie *Koncepcie pre boj Slovenskej republiky proti hybridným hrozbám*.

Zodpovedá: predseda Bezpečnostnej rady SR

Termín: do 30. 06. 2017

Na základe delegovania členov príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy bola zriadená medzirezortná pracovná skupina, ktorá pripravila návrh dokumentu *Koncepcia pre boj SR proti hybridným hrozbám* so zameraním na efektívnejšie využitie existujúcich systémov vyhodnocovania bezpečnostnej situácie, rizík, incidentov a udalostí jednotlivými orgánmi SR.

Opatrenie bolo splnené.

1. Činnosť vlády SR, Bezpečnostnej rady SR a bezpečnostných rád krajov v bezpečnostnom systéme SR

Vláda SR naplňala svoju zodpovednosť za obranu a bezpečnosť štátu najmä prijímaním zásadných rozhodnutí na základe odporúčaní Bezpečnostnou radou SR. Prerokovala materiály koncepčného aj informatívneho charakteru týkajúce sa rôznych oblastí zachovávania bezpečnosti štátu. Najvýznamnejším rozhodnutím s dlhodobým dopadom bolo schválenie novej *Bezpečnostnej stratégie SR, Obrannej stratégie SR a Vojenskej stratégie SR*, ktoré aktualizovali strategický rámec bezpečnosti a obrany štátu pochádzajúci z roku 2005. Významným krokom bolo schválenie návrhu zákona o kybernetickej bezpečnosti. Vláda SR schválila aj novelizáciu právneho rámca v oblasti aktívnych záloh ozbrojených síl SR (ďalej len „OS SR“), rozhodla o plánovacom rámci použitia OS SR a o dokumentoch týkajúcich sa rozvoja obranných kapacít SR vrátane dlhodobého rozvoja OS SR, o vyslaní OS SR na plnenie úloh mimo územia SR vrátane zapojenia sa do nových aktivít medzinárodných organizácií a o prijatí zahraničných ozbrojených síl na území SR na účely vojenského cvičenia a ďalšie materiály.

Bezpečnostná rada SR naplňala svoje poslanie a úlohy v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi s dôrazom na vyhodnocovanie bezpečnostnej situácie a poskytovanie odporúčaní vláde SR.

Zo správ o bezpečnosti na území jednotlivých krajov za rok 2017 vyplýva, že naďalej pretrvávajú nedostatočné personálne, organizačné a materiálno-technické zabezpečenie osobitných útvarov okresných úradov na plnenie úloh na úseku krízového riadenia a obrany štátu vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov. Pretrvávajú nedoriešené koncepčné a právne problémy (jednotné organizačné a personálne zázemie koordinačných stredísk, procesy reakcie na vzniknuté mimoriadne udalosti, funkcionality používanej technológie, spôsob, rozsah a formy odbornej prípravy jednotlivých zložiek, resp. otázky financovania) v oblasti integrovaného záchranného systému. Ďalšie nedostatky uvedené v správach o bezpečnosti krajov sa týkajú personálu a technického vybavenia hasičských staníc v konkrétnych okresoch, stavu civilnej ochrany, vrátane stavu vybavenia varovného systému SEHIS, ako aj legislatívy na úseku prepravy nebezpečných látok, stavebného a technického stavu dopravnej infraštruktúry a systému riešenia odstránenia následkov mimoriadnej udalosti - svahových deformácií (zosuvov).

Z kontrol vykonávaných Úradom vlády SR v oblasti bezpečnosti štátu vyplynulo, že stanovené úlohy štátnej správy boli u niektorých kontrolovaných subjektov plnené s nedostatkami. Zistené nedostatky neboli systémového charakteru a nemali podstatný vplyv na výkon štátnej správy v oblasti bezpečnosti štátu. Opätovne sa potvrdili nedostatky pri plnení úloh preneseného výkonu štátnej správy obcami na úseku hospodárskej mobilizácie z hľadiska spracúvania údajov v špecifickom aplikačnom programe jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie EPSIS® JISHM, na čo poukázali už predchádzajúce správy.

V medzirezortnej spolupráci pokračovala analýza bezpečnostného systému SR, ktorá mnohé z uvedených problémov potvrdila a vzhľadom na ich previazanosť odporučila (jún 2018) pristúpiť k systémovému riešeniu formou novej *Koncepcie bezpečnostného systému SR*.

2. Charakteristika bezpečnostného prostredia, hrozby a faktory ovplyvňujúce bezpečnostnú situáciu

Bezpečnostné prostredie SR bolo aj v roku 2017 ovplyvňované najmä bezpečnostnou situáciou vo východnom a južnom susedstve členských štátov EÚ a NATO.

Podstatným faktorom ovplyvňujúcim bezpečnostné prostredie SR boli najmä pokračujúce ozbrojené konflikty na Ukrajine, v Sýrii, Iraku, Líbyi, Afganistane, Jemene a pôsobenie teroristických skupín na území týchto štátov, ako aj v mnohých štátoch severnej a subsaharskej Afriky.

Napätia v globálnom bezpečnostnom prostredí zvyšovalo aj agresívne správanie Kórejskej ľudovodemokratickej republiky (KĽDR), ktorá pokračovala vo vývoji a testovaní jadrových zbraní a balistických rakiet schopných zasiahnuť aj územie členských štátov EÚ a NATO.

Celková bezpečnostná situácia v Európe bola ovplyvnená pretrvávajúcim napätím vo vzťahoch NATO a EÚ s Ruskou federáciou v dôsledku jej nelegálnych krokov voči Ukrajine a pokračujúcej podpore separatistov na východnej Ukrajine.

Ruská federácia pokračovala vo zvyšovaní vojenských kapacít a ich pripravenosti v blízkosti hraníc NATO, kde tiež realizovala rozsiahle vojenské cvičenia zahŕňajúce aj scenár konfliktu s členskými štátmi NATO. Pokračovali cielené operácie voči jednotlivým členským štátom EÚ a NATO v snahe ovplyvniť ich vnútropolitické a volebné procesy, zvýšiť ich vnútornú nestabilitu, oslabiť ich jednotu a principiálny postoj k porušovaniu medzinárodného práva. V prípade SR sa tieto aktivity prejavovali najmä cieleným šírením propagandy a dezinformácií zameraných proti hodnotovému systému a demokratickému zriadeniu SR, ale tiež pretrvávajúcou podporou extrémistických skupín vystupujúcich proti členstvu SR v EÚ a NATO, čoho dôsledky sa môžu naplno prejaviť v nešpecifikovanom časovom horizonte.

Na bezpečnostné prostredie SR má prirodzený vplyv aj situácia na Západnom Balkáne. Napriek niektorým pozitívam, ako je vstup Čiernej Hory do NATO a obnovenie euroatlantického smerovania Macedónska, pôsobili na stabilitu tohto regiónu aj negatívne faktory ako napäté vzťahy Belehrad – Priština, situácia v Bosne a Hercegovine, presadzovanie nacionalistickej politiky, prenikanie radikálneho islamu a vplyv cudzích mocností.

V priebehu roka došlo k vytlačeniu teroristickej organizácie tzv. Islamský štát (ďalej len „ISIL/Daeš“) z väčšiny ovládaného územia Iraku a Sýrie, čím sa vytvorili predpoklady na stabilizáciu situácie v Iraku. Na území Sýrie pokračovali ozbrojené strety medzi Sýrskou armádou s podporou Ruska a jednotlivými povstaleckými skupinami aj napriek dohodám o prímerí a vytvorení deeskalačných zón, pričom v tomto konflikte sa angažovalo viacero vonkajších aktérov s protichodnými záujmami.

Bezpečnostné prostredie SR naďalej ovplyvňovala pretrvávajúca hrozba terorizmu v členských štátoch EÚ a NATO. V priebehu roka došlo v Európe k početným teroristickým útokom najmä vo Veľkej Británii, Francúzsku, Turecku a Španielsku. Prevažná väčšina z nich bola vykonaná náboženskými extrémistami priamo riadenými teroristickou organizáciou ISIL/Daeš alebo inšpirovanými džihádistickou ideológiou. Okrem teroristických útokov predstavovali hrozbu aj pretrvávajúce snahy tejto organizácie o radikalizáciu jednotlivcov najmä prostredníctvom sociálnych sietí. Zvýšenou hrozbou pre viaceré európske štáty bol návrat ich občanov alebo obyvateľov, ktorí bojovali po boku teroristických skupín, predovšetkým v Iraku a Sýrii. Z pohľadu potenciálnych teroristických hrozieb bola bezpečnostná situácia v SR stabilná. Neboli zaznamenané aktivity smerujúce k príprave teroristického útoku na území SR alebo k využitiu územia SR na uskutočnenie teroristického útoku v zahraničí. SR nečelila žiadnemu teroristickému útoku ani inému vážnemu bezpečnostnému incidentu, ktorý by ohrozoval životy a zdravie obyvateľov SR.

Bezpečnostné riziká, ktoré pre členské krajiny EÚ vyplývajú z nelegálnej migrácie zostali aktuálne aj v roku 2017, hoci v porovnaní s rokom 2016 došlo k poklesu intenzity migračných tokov. Napriek tomu mala téma nelegálnej migrácie naďalej výrazný potenciál rozdeľovať členské štáty EÚ, predovšetkým v diskusiách o formách solidarity s krajinami, ktoré na svojom území znášajú najväčšie náklady migrácie. V oblasti Stredomoria pokračoval celkový pokles migračného tlaku, pričom najvyužívanejšou migračnou trasou bola centrálna stredomorská migračná trasa vedúca z Líbye do Talianska (pokles približne o 30 %, aj keď v absolútnych číslach počet prichádzajúcich migrantov prekročil úroveň 100 tisíc). Vzástol záujem o využívanie západnej stredomorskej migračnej trasy vedúcej z Afriky do Španielska. Východná pevninská migračná trasa smerujúca aj na územie SR z Ukrajiny bola v porovnaní s ostatnými uvedenými trasami naďalej zo strany nelegálnych migrantov využívaná len v minimálnej miere.

Rok 2017 sa vyznačoval nárastom hrozieb v kybernetickom priestore pri pretrvávajúcom probléme s atribúciou detekovaných útokov. Došlo k viacerým kybernetickým útokom veľkého rozsahu na ciele v štátnom i súkromnom sektore v globálnom meradle, v prípade niektorých s významným dopadom na infraštruktúru spojencov SR a jej susedných štátov (Ukrajina). Počet a sofistikovanosť kybernetických útokov, ktorým čelí SR, narastá. V roku 2017 sa zvýšili útoky zamerané na znefunkčnenie prevádzkovaných informačných systémov. Kybernetický priestor SR bol zasiahnutý ransomvérovými kampaňami (napr. WannaCry, NotPetya), útokmi s cieľom zapojenia zariadení do botnetových sietí, cieľovými útokmi na znefunkčnenie alebo znepriístupnenie on-line služieb poskytovaných organizáciami v štátnom i súkromnom sektore (Distributed Denial of Service - DDoS) a útokmi na zariadenia s internetovou konektivitou (Internet of Things) vrátane zneužitia týchto zariadení na útoky typu DDoS. Významnú hrozbu naďalej predstavovali útoky realizované štátnymi i neštátnymi aktérmi organizované na podporu ekonomických špiónážnych aktivít.

3. Implementácia Bezpečnostnej stratégie SR

3.1 Realizácia bezpečnostných záujmov SR v zahraničnej a obrannej politike

Zahraničná a obranná politika SR viedli k viacerým zásadným opatreniam s dlhodobým vplyvom na realizáciu bezpečnostných záujmov SR. V súlade s *Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2016 – 2020* boli vládou SR schválené nové strategické dokumenty v oblasti bezpečnosti a obrany štátu, ktoré reagujú na zmeny bezpečnostného prostredia a stav zachovávanie bezpečnosti a zabezpečovania obrany štátu.

Bezpečnostná stratégia SR zdôraznila proeurópsku a transatlantickú orientáciu SR, význam aktívneho členstva SR v medzinárodných organizáciách, osobitne v EÚ a NATO, ktoré zostávajú základnými piliermi jej bezpečnosti a nástrojmi naplňovania jej bezpečnostných záujmov. Prvoradú zodpovednosť za svoju bezpečnosť nesie naďalej SR.

Obranná stratégia SR v kontexte základného cieľa a zásad obrannej politiky SR definovala požiadavku na strategickú adaptáciu obrany štátu, ktorej cieľom je zvýšenie úrovne zabezpečenia obrany štátu prostredníctvom zvyšovania obranyschopnosti SR a prispievania k zvyšovaniu akcieschopnosti NATO a EÚ v oblasti obrany. Nadväzne bola schválená aj *Vojenská stratégia SR*, ktorej ťažisko je v špecifikovaní základných parametrov výstavby a rozvoja OS SR.

Historický význam má schválenie zvyšovania obranných výdavkov v *Obrannej stratégii SR* s ambíciou dosiahnuť úroveň 1,6 % HDP od roku 2020 a 2 % od roku 2024, ktoré podporí zvyšovanie obranyschopnosti SR a plnenie jej spojeneckých a ďalších medzinárodných záväzkov.

Samit NATO v Bruseli potvrdil význam a silu transatlantického spojenectva založeného na solidarite medzi spojencami a potrebe efektívnejšieho zdieľania bremena nákladov medzi

všetkými členmi, k čomu sa SR prihlásila. V súlade s tým SR okrem politického a praktického potvrdenia zvyšovania obranných výdavkov SR, ako aj podielu týchto výdavkov vyčlenených na hlavnú výzbroj a súvisiaci výskum a vývoj, vyslala jednotku OS SR (149 vojakov) na výcvik do Lotyšska, pričom svoj príspevok koordinovala so štátmi Vyšehradskej skupiny. Zároveň vláda SR rozhodla o zámere vyslať porovnateľný vojenský príspevok SR do Lotyšska aj v rokoch 2018 – 2019 v rámci tzv. posilnenej predsunutej prítomnosti NATO ako súčasť posilňovania odstrašenia a obrany NATO. SR zabezpečila deklarované sily a prostriedky svojich ozbrojených síl v pohotovostnej fáze Síl reakcie NATO. Príslušník OS SR pôsobil aj vo Veliteľskej misii NATO v Bosne a Hercegovine. Boli vytvorené podmienky, ktoré umožnili styčnému tímu na integráciu síl NATO (NFIU) v SR dosiahnuť plnú operačnú spôsobilosť. Na území SR boli vykonávané aj vojenské cvičenia so spojeneckými silami.

V rámci cvičenia na strategickej úrovni NATO CMX 2017 sa precvičili aj rozhodovacie procesy kolektívnej obrany vrátane rozhodovania v SR, a to v podmienkach simulovaného hybridného vedenia bojovej činnosti protivníka. Významným pozitívnym posunom v prístupe SR k svojej obranyschopnosti, ako aj z hľadiska jej pripravenosti prispievať k posilňovaniu kolektívnej obrany bolo schválenie *Plánu použitia OS SR v čase vojny* vládou SR, na ktorý nadviazal *Operačný plán náčelníka Generálneho štábu OS SR*, ako východisko vypracovania *Plánu postupnej reakcie NATO* pre kolektívnu obranu územia zahŕňajúceho aj územie SR.

V súvislosti s posilňovaním odolnosti partnerov NATO a implementácie širšej partnerskej politiky NATO prevzala SR zodpovednosť za vedenie Zvereneckého fondu NATO pre Ukrajinu v oblasti likvidácie výbušných prostriedkov a improvizovaných nástražných výbušných systémov vrátane vyslania príslušného civilného experta na Ukrajinu.

SR podporila plnenie úloh NATO aj v oblasti jeho rastúcej angažovanosti v boji proti terorizmu vyslaním príslušníkov OS SR do Irackej republiky na plnenie úloh v rámci aktivít NATO na budovanie obranných a bezpečnostných kapacít Irackej republiky. Zároveň pokračovalo pôsobenie OS SR v operácii NATO *Rozhodná podpora v Afganistane* s dôrazom na výcvikové aktivity, pričom SR prispela na budovanie afganských národných bezpečnostných síl aj finančne (500 tis. USD).

V EÚ pokračovali procesy zamerané na implementáciu *Globálnej stratégie pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ* (EU GS) v oblasti bezpečnosti a obrany. Tento proces vyvrcholil vyjadrením záujmu 25 členských štátov EÚ vrátane SR o účasť na Stálej štruktúrovanej spolupráci EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany (PESCO), pričom SR presadila vlastný projekt spolupráce. SR pokračovala aj v iných formách mnohonárodnej a bilaterálnej obrannej spolupráce vrátane platformy Vyšehradskej skupiny.

SR presadzovala užšiu spoluprácu medzi EÚ a NATO a podporovala implementáciu opatrení vychádzajúcich zo *Spoločnej deklarácie predsedu Európskej rady, predsedu Európskej komisie a generálneho tajomníka NATO* z roku 2016 a prijatie ďalších opatrení.

K implementácii Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ prispievala SR aj prostredníctvom pôsobenia OS SR v operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine, EUMM v Gruzínsku a novým zapojením sa prostredníctvom príslušníkov Vojenskej polície do námornej operácie EÚ SOPHIA v Stredozemnom mori (proti nelegálnej migrácii). SR si plnila úlohy spojené s budovaním bojovej skupiny EÚ vytváratej štátmi Vyšehradskej skupiny. Okrem toho sa SR zapájala do civilných misií EÚ v Kosove, Gruzínsku, na Ukrajine a v Moldavsku. Príslušníci OS SR, Policajného zboru (ďalej len „PZ“) alebo slovenskí civilní experti sa v roku 2017 zúčastňovali aj misií OSN, najmä na Cypre (UNFICYP), v regióne Blízkeho východu (UNTSO) alebo na Haiti (MINUSTAH), a v rámci OBSE.

SR poskytovala rozvojovú pomoc v kontexte priorit *Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2014 – 2018* so zameraním na Afganistan, Keňu a Moldavsko. V rámci programu odovzdávania skúseností SR spolupracovala so štátmi Západného Balkánu a Východného partnerstva EÚ. SR poskytla humanitárnu pomoc najmä v nadväznosti na živelné pohromy alebo ozbrojené konflikty do Albánska, Bangladéšu, Bosny a Hercegoviny,

Peru, Sýrie a na Ukrajinu a ďalšími formami aj do Iraku a Sýrie. SR podporovala procesy reformy bezpečnostného sektora v iných štátoch a splnila si záväzky v rámci kontroly zbrojenia a odzbrojenia, pričom si udržiavala svoj kredit spoľahlivého partnera v tejto oblasti.

V nadväznosti na nový strategický rámec obrany štátu sa pripravovalo koncepčné riešenie ďalšieho rozvoja systému obrany štátu. V oblasti výstavby a rozvoja OS SR bol vládou SR schválený *Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj OS SR s výhľadom do roku 2030*. SR pripravuje opatrenia na budovanie prioritných cieľov spôsobilostí v súlade s odporúčaniami tímu NATO. Pokračovala modernizácia bojovej techniky OS SR. Do výzbroje boli dodané dva nové viacúčelové vrtuľníky Black Hawk, jedno dopravné lietadlo Spartan a ďalšia výzbroj a technika. Vláda SR rozhodla o zabezpečení projektov a o návrhu realizácie dodávok bojových obrnených vozidiel a viacúčelových taktických vozidiel. Vykonal sa prvé pravidelné cvičenie aktívnych záloh OS SR. Boli vytvorené legislatívne podmienky na skvalitnenie dobrovoľnej vojenskej prípravy a zároveň sa pripravovala novelizácia všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa prípravy aktívnych záloh OS SR. Vzhľadom na dlhodobé rozvojové deficity pretrvávali obmedzenia v spôsobilostiach OS SR a nedostatky v ich personálnej a materiálnej pripravenosti a úrovni výcviku s dopadom na ich celkovú pripravenosť na plnenie úloh obrany SR a plnenie medzinárodných záväzkov.

V oblasti podpory obrany štátu dominovalo plnenie medzirezortného programu Podpora obrany štátu a opatrení v oblasti hospodárskej mobilizácie, pričom vláda SR schválila návrh *Medzirezortného programu 06 E - Podpora obrany štátu na roky 2017 až 2022* a aktualizáciu zaradenia stavieb a budov do kategórie objektov osobitnej dôležitosti alebo do kategórie ďalších dôležitých objektov na obranu štátu a spôsob ich ochrany a obrany. V rámci ďalších prvkov obrannej infraštruktúry na podporu obrany štátu sa zaktualizovali prehľady letiskovej siete, odberných miest pitnej vody, určených automobilových ciest a pohotovostných čerpacích staníc na zabezpečenie potrieb ozbrojených síl.

V nadväznosti na zistené nedostatky v skladoch munície OS SR, ktoré sú z časti výsledkom zlyhania osôb pôsobiacich v sklade a pravdepodobne tiež chýb v evidovaní materiálu, sa prijali a pripravujú viaceré opatrenia, a to v oblasti legislatívnej, organizačnej a technickej. Tieto opatrenia zahŕňajú pilotný projekt dozornej a strážnej služby, navýšenie štruktúr o príslušníkov dozornej a strážnej služby, ako aj prípravu nového predpisu na skladovanie a zabezpečenie munície.

3.2 Ochrana ústavného zriadenia, verejného poriadku, bezpečnosť občana a štátu

V roku 2017 sa nevyskytli bezpečnostné incidenty alebo bezpečnostné udalosti, ktoré by narušili ústavné zriadenie SR, fungovanie ústavných orgánov SR, bezpečnosť ústavných činiteľov alebo činnosť verejnej správy. Ochrana ústavného zriadenia SR bola zabezpečovaná v podmienkach porovnateľných s predchádzajúcim rokom.

V reakcii na teroristické útoky motivované islamským radikalizmom, spáchané v iných členských štátoch EÚ, bol zvýšený stupeň teroristického ohrozenia v SR na číslo II. (23. augusta 2017), Relevantnými štátnymi orgánmi SR boli prijaté bezpečnostné opatrenia na predídenie hrozby spáchania potencionalneho teroristického útoku na území SR. Na základe zvýšeného teroristického stupňa a v súvislosti s plánovaným konaním viacerých spomienkových celoštátnych podujatí s masovou účasťou bolo Národné bezpečnostné analytické centrum uvedené do 24-hodinovej prevádzky v troch termínoch v priebehu mesiacov august až október 2017.

Činnosť predstaviteľov slovenskej pravicovo-extrémistickej (ďalej len „PEX“), ako aj ľavicovo-extrémistickej scény (ďalej len „LEX“) sa nevyznačovala nárastom násilných extrémistických aktivít, ktoré by predstavovali priame ohrozenie ústavného zriadenia SR a bezpečnosti SR. Na šírenie svojich postojov PEX naďalej využívali prevažne internet, a to

najmä sociálnu sieť Facebook. Hlavnými prezentačnými témami PEX ostali kritika politickej scény v SR a EÚ, vrátane požiadavky za vystúpenie SR z EÚ a NATO. Protiimigračnú a protiislamskú agendu opätovne nahradila kritika riešenia rómskej otázky v SR. Súčasťou propagačných aktivít PEX bolo aj organizovanie rôznych navonok dobročinných a charitatívnych akcií, na ktorých boli prezentované znaky pripomínajúce neonacistickú symboliku.

Trestná činnosť v oblasti extrémizmu v porovnaní s uplynulým obdobím vzrástla, avšak bez mimoriadnych udalostí, ktoré by zásadným spôsobom negatívne ovplyvnili verejný poriadok. Najčastejším spôsobom páchania trestnej činnosti v roku 2017 na úseku extrémizmu bolo používanie PEX symbolov a prejavov sympatie hnutiam PEX na internete a sociálnych sieťach. Významné zvýšenie zistených extrémistických skutkov, predovšetkým skutkov vyhladaných v rámci kybernetického priestoru v sieti Internet, je možné pripísať jednak vzniku národnej protiteroristickej jednotky v rámci národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru, ako organizačnej zložky prísne špecializovanej na vyšetrovanie trestných činov extrémizmu, ktoré sú od 1. januára 2017 v pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR a jednak zavedeniu nových skutkových podstat trestných činov extrémizmu a úpravám existujúcich trestných činov.

Od roku 2017 je dostupný akreditovaný zdokonaľovací kurz s názvom *Monitorovanie, odhaľovanie, objasňovanie a vyšetrovanie extrémizmu v kyberpriestore*, cieľom ktorého je odborne zdokonaľiť príslušníkov PZ určených na zabezpečenie úloh boja proti extrémizmu za účelom efektívneho monitorovania, odhaľovania, objasňovania a vyšetrovania extrémizmu v kyberpriestore.

Na zvýšenie povedomia o prejavoch antisemitizmu bola vybudovaná spolupráca s Medzinárodnou školou štúdií holokaustu Yad Vashem v Jeruzaleme, ktorá sa zameriava na vzdelávacie aktivity o holokauste v Izraeli a v SR pre slovenských príslušníkov PZ, pre študentov stredných odborných policajných škôl, pre učiteľov škôl zriadených Ministerstvom vnútra SR (ďalej len „MV SR“) a osoby, ktoré sa podieľajú na prevencii a boji proti trestným činom z osobitného motívu, resp. trestným činom z nenávisti.

Na základných školách a stredných školách sa realizuje vzdelávanie v oblasti ochrany života a zdravia zamerané na zvládnutie situácií pri vzniku priemyselných a ekologických havárií, dopravných nehôd, živelných pohrôm a prírodných katastrof; zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci alebo terorizmu voči občanom. Na vysokých školách sa problematika bezpečnosti, obrany a ochrany rieši v závislosti od zamerania študijného odboru. Nad rámec výchovno-vzdelávacieho procesu sa v medzirezortnej spolupráci zorganizoval prvý ročník Branných súbojov študentov zo stredných škôl vo všetkých ôsmich krajoch SR zameraných na prezentáciu OS SR, branné povedomie a predchádzanie vplyvu organizácií s extrémistickým pozadím na mladých ľuďoch. Súčasťou medzinárodného projektu *Vzdorujeme extrémizmu* v rámci programu Erasmus+ bola medzinárodná konferencia o prevencii extrémizmu v školskom prostredí pre pedagogických zamestnancov, ktorí pracujú s deťmi mladšieho školského veku. Na školách sa realizovalo 14 projektov *Protidrogovej prevencie 2017* so zameraním na predchádzanie užívania omamných a psychotropných látok, prevenciu závislostí od psychoaktívnych látok a na podporu zdravého životného štýlu.

Situácia na úseku organizovanej trestnej činnosti bola porovnateľná s predchádzajúcim obdobím. Neboli zistené nové formy a spôsoby páchania trestnej činnosti, rovnako nebol zaznamenaný výrazný nárast alebo pokles jednotlivých druhov trestných činov a vytvorenie novej, dominantnej zločineckej skupiny takzvaného mafiánskeho typu. Organizovaný zločin sa zameriaval najmä na daňovú a drogovú trestnú činnosť, ktoré patria dlhodobo k jeho najdôležitejším zdrojom nelegálnych príjmov. Z hľadiska medzinárodného drogového

organizovaného zločinu najväčšiu hrozbu predstavovali skupiny, ktorých členovia mali zázemie, resp. pochádzali z Balkánu. SR zostávala naďalej tranzitnou krajinou, cez ktorú viedla časť drogových ciest z Balkánu do cieľových krajín západnej Európy. Najrozšírenejšími a najužívanejšími drogami na území SR ostali metamfetamín a rastliny rodu Cannabis. Najčastejším spôsobom zabezpečovania metamfetamínu do regiónov SR vo väčších objemoch bol dovoz z Českej republiky, kde bola jeho výroba organizovaná vietnamskými skupinami. Metamfetamín sa v SR vyrábal zo pseudoefedrínu získaného z voľnopredajných liekov. V hodnotenom období boli ďalej na území SR zachytené najmä extáza, hašiš, MDMA a kokaín. Rovnako, ako v minulom období, aj v roku 2017 pokračoval ústup užívania heroínu, bola zaznamenaná zvýšená miera užívania látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom, ako aj zvýšený záujem jednak o lieky obsahujúce ketamín a jednak o fentanylové náplaste.

V oblasti trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi možno SR pokladať najmä za krajinu pôvodu, resp. zdrojovú krajinu obetí obchodovania s ľuďmi, tranzitnú krajinu, v menšej miere za krajinu cieľovú.

V roku 2017 boli zistené prípady krádeží strelných zbraní, munície a výbušnín a ich následná nelegálna dispozícia spôsobom predaja, hromadenia alebo použitia na páchanie ďalšej trestnej činnosti.

Pri násilnej kriminalite bol zaznamenaný pokles počtu zistených prípadov o 250 v porovnaní s predchádzajúcim rokom, súčasne bol zaznamenaný aj pokles počtu objasnených trestných činov o 177, objasnenosť tejto trestnej činnosti bola na úrovni 76,22 %, čo bolo porovnateľné s predchádzajúcim rokom. Na úseku vražd bolo celkom zaznamenaných 80 trestných činov, čo predstavuje oproti predošlému roku nárast o 20 prípadov. Objasnenosť klesla na úroveň 48,75 % (v roku 2016 bola objasnenosť 76,01 %). Tu je však potrebné poznamenať, že uvedený stav je spôsobený najmä nárastom počtu vražd spáchaných v dávnejšej minulosti, ktoré vyšli najavo na základe výpovedí odsúdených osôb a následne spolupracujúcich s PZ (43 prípadov). Vzhľadom na veľký časový odstup od ich spáchania je objasňovanie týchto prípadov náročnejšie.

Pri mravnostných deliktach (1 078 prípadov) došlo zvýšenou aktivitou príslušníkov PZ v boji proti detskej pornografii k nárastu počtu zistených prípadov v porovnaní s rokom 2016 o 128 prípadov. Bol však zaznamenaný pokles v objasnenosti (o 6,09 % na úroveň 66,23%), nakoľko pretrvávajúcou neochotou a strachom obetí spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní je sťažený proces dokazovania pri tomto druhu trestnej činnosti. Najpočetnejšiu skupinu mravnostných trestných činov stále predstavujú trestné činy sexuálneho zneužívania, ktorých bolo zistených 517 prípadov (z toho objasnených 391). Na úseku lúpeží bolo celkom zaznamenaných 469 trestných činov, čo je o 57 menej ako v predošlom roku.

Majetková kriminalita má dlhodobu klesajúcu charakter a to aj napriek jej dominantnému postaveniu v rámci celkovej kriminality. Bolo zaznamenaných o 2 286 majetkových trestných činov menej ako v roku 2016. Klesol aj počet zistených prípadov krádeží motorových vozidiel (o 147) a objasnenosť stúpila, pričom sa plnili úlohy z *Koncepcie boja proti automobilovej kriminalite na roky 2014 až 2018*.

Aj pri ekonomickej kriminalite bol zaznamenaný nižší počet zistených prípadov. Bolo spáchaných celkom 14 460 trestných činov ekonomickej kriminality (o 435 prípadov menej oproti roku 2016); objasnenosť ekonomických trestných činov je medziročne stabilizovaná s miernym nárastom. Daňová kriminalita mala mierne stúpajúci charakter počtu zistených trestných činov, súčasne vzrástla i objasnenosť a rovnako pozitívne sa dá hodnotiť zníženie spôsobenej výšky škody.

S finančnou podporou EÚ bol spustený národný projekt *Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť zameraný na*

poskytovanie špecializovaného poradenstva a prevenciu, zmierňovanie a odstraňovanie následkov krízových situácií v životoch ľudí.

Za obdobie roku 2017 bolo zaznamenaných 14 013 dopravných nehôd, čo predstavuje nárast oproti rovnakému obdobiu minulého roka o 491. Pri týchto dopravných nehodách bolo usmrtených celkom 250 osôb, teda o 8 viac ako v roku 2016. Dôvodom zvýšenia počtu usmrtených osôb bolo predovšetkým 6 tragických dopravných nehôd, pri ktorých bolo usmrtených 25 osôb.

Medzi najčastejšie príčiny vzniku dopravných nehôd, vrátane smrteľných dopravných nehôd, patrili porušenie povinnosti vodiča (nevenovanie sa vedeniu vozidla, telefonovanie, nedbanie zvýšenej opatrnosti voči cyklistom a chodcom, vedenie vozidla ak je schopnosť vodiča viesť vozidlo znížená najmä úrazom, chorobou, nevoľnosťou alebo únavou) a neprimeraná rýchlosť jazdy.

Novým fenoménom v oblasti civilného letectva sú bezpilotné prostriedky a integrácia ich prevádzky s ostatnou civilnou leteckou prevádzkou. Najväčšie riziko predstavovali nepovolené vstupy bezpilotných prostriedkov do prevádzky riadeného vzdušného priestoru.

Počet požiarov v SR sa zvýšil o 2 000 prípadov, pričom sa ale znížili priame škody, a to o približne 2 mil. eur. Najčastejšou príčinou vzniku požiarov bola nedbalosť a neopatrnosť dospelých osôb.

Na území SR vzniklo celkovo 378 mimoriadnych udalostí, najmä živelných pohrôm, teda o 94 viacej v porovnaní s rokom 2016. Bolo vyhlásených 57 mimoriadnych situácií (o 9 viacej oproti roku 2016), ktoré sa týkali prevažne snehových kalamít, zosuvov pôdy, povodní a veterných smrští.

Nelegálna migrácia na území SR medziročne vzrástla o 24,7 % (celkom 2 706 prípadov), najmä ako dôsledok zvyšujúceho sa počtu zadržaných z dôvodu neoprávneného pobytu, kde medziročne došlo k nárastu až o 25,3 %. Nelegálna migrácia v SR formou neoprávneného prekročenia vonkajšej štátnej hranice je spravidla na nízkej úrovni.

SR predstavovala pre migrantov predovšetkým tranzitnú krajinu na ceste do západnej Európy, najmä Nemecka. Bol zaznamenaný rastúci záujem osôb z tretích krajín, vrátane rizikových, najmä z Iránu, Egypta, Bangladéšu a Sýrie žiadajúcich o povolenie na prechodný pobyt v SR na účely podnikania, resp. na účely štúdia. Nedá sa však vylúčiť, že skutočným zámerom niektorých žiadateľov je získať voľný vstup do akéhokoľvek členského štátu v rámci EÚ. Na slovensko-ukrajinskej hranici popri klasických formách nelegálnej migrácie pretrvával trend využitia menších lietadiel na prevoz nelegálnych migrantov. Na nelegálnej migrácii sa najviac podieľali štátni príslušníci Ukrajiny (66 %). V kontexte účasti organizovaného zločinu na nelegálnej migrácii boli zaznamenané: prevádzachstvo – 18 prípadov, účelové manželstvá – 41 prípadov, nelegálne zamestnávanie cudzincov.

Medziročne dochádza k postupnému nárastu počtu cudzincov, ktorí vstúpili legálne na územie Schengenu, avšak ich pobyt sa stal nelegálnym z dôvodu porušenia pobytových podmienok (najčastejšie nedodržaním lehoty uvedenej vo víze, povolení na pobyt, bezvízovej dohode a pod.) na území SR. Dôvodom je aj stále sa zvyšujúci počet evidovaných platných pobytov štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR, čo potvrdzuje postupný nárast atraktívnosti SR pre cudzincov.

Podstatný vplyv na spôsob vykonávania hraničnej kontroly na hraničných priechodoch vonkajšej hranice mali zavedenie systematických hraničných kontrol osôb, ktoré požívajú právo na voľný pohyb v súlade s právom EÚ, na niektorých vnútorných hraniciach v rámci schengenského priestoru a zrušenie vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny, ktorí sú držiteľmi cestovného dokladu s biometriou. Dôležitú úlohu pri obmedzovaní migračných tokov zohrávajú agentúry EÚ, menovite FRONTEX, kde SR pravidelne vysiela svojich expertov na monitoring hraníc. SR zriadením databázy rýchleho zásahu pre agentúru FRONTEX posilnila spoluprácu s členskými štátmi EÚ pri zabezpečovaní vonkajších hraníc Schengenu. Nadalej prebiehala bilaterálna spolupráca s tretími krajinami pri ochrane ich

štátnych hraníc.

V rámci azylových procedúr sa realizovalo správne konanie v 166 žiadostiach o udelenie azylu v SR. V hodnotenom období bol udelený azyl v 29 prípadoch a v 25 prípadoch bola poskytnutá doplnková ochrana. Azyl sa neudelil v 77 prípadoch, doplnková ochrana sa neposkytla v 16 prípadoch a konanie o udelenie azylu bolo zastavené v 73 prípadoch. Pri posudzovaní jednotlivých žiadostí bol kladený dôraz i na vývoj situácie v krajinách pôvodu žiadateľov.

V oblasti právnej úpravy fungovania súdneho systému boli prijaté opatrenia, ktorých cieľom je okrem iného zvýšiť vymožitelnosť práva a zlepšiť fungovanie súdneho systému. Boli novelizované zákony z oblasti súdnictva, obchodného zákonníka a o obetiach trestných činov. Neboli zaznamenané žiadne hromadné aktivity, ktoré by priamo ohrozovali bezpečnosť ústavov na výkon trestu odňatia slobody a celkovo bolo väznených 10 028 osôb.

Jadrové zariadenia v SR boli prevádzkované bezpečne a spoľahlivo, bez závažných udalostí, ktoré by si vyžiadali zásah orgánu štátneho dozoru vo forme príkazu na zníženie výkonu alebo rozhodnutia o odstavení reaktora, resp. elektrárne. Záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd boli priebežne plnené. V tejto oblasti bola venovaná pozornosť aj kybernetickej bezpečnosti a bezpilotným lietajúcim zariadeniam (dronom). Prevádzkovatelia začali s postupnou implementáciou opatrení na kybernetickú ochranu systémov jadrových zariadení v súlade s definovaným rámcom informačnej bezpečnosti.

V oblasti ochrany utajovaných skutočností sa v SR realizoval projekt vytvorenia bezpečného komunikačného systému na výmenu zahraničných utajovaných informácií, ktorý zahrnul aj prebudovanie zabezpečenej siete utajovanej komunikácie vládnych činiteľov.

Boli ukončené práce na príprave zákona o kybernetickej bezpečnosti. Nový zákon umožňuje efektívnu realizáciu kľúčových opatrení pre bezpečnosť kybernetického priestoru, transponuje požiadavky EÚ a spolu s novelizáciou ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov určuje postupy aj na úseku obrany SR v kybernetickom priestore. Pokračovalo aj budovanie technických spôsobilostí (najmä rozširovanie hardvérového a softvérového vybavenia, nastavenie procesných postupov, príprava technických špecifikácií a dokumentácie) národnej jednotky pre riešenie kybernetických incidentov SK-CERT. SK-CERT získaval informácie o hrozbách a incidentoch a spolu s návrhmi protiopatrení ich zasielal zainteresovaným orgánom a organizáciám. Pri distribúcii sa využívali aj komunikačné kanály Národného bezpečnostného analytického centra.

Všetky subjekty, u ktorých boli určené prvky národnej kritickej infraštruktúry, mali vypracované bezpečnostné plány podľa zákona o kritickej infraštruktúre. Ako súčasť prípravy návrhu zákona o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov bola pripravená aj novelizácia zákona o kritickej infraštruktúre, ktorá reaguje na novú právnu úpravu kybernetickej bezpečnosti a na prechod kompetencií v oblasti informatizácie medzi ústrednými orgánmi štátnej správy v podmienkach SR. Pokračovala príprava aktualizácie návrhu sektorových, prierezových kritérií a zoznamu prvkov v oblasti kritickej infraštruktúry.

3.3 Sociálna stabilita štátu

Sociálna politika štátu bola sústredená na podporu rastu životnej úrovne obyvateľstva v oblastiach podpory tvorby nových pracovných miest a zvyšovania príjmov obyvateľstva. Zabezpečovala sa implementácia sociálneho programu pre obyvateľov vrátane aktívnych opatrení trhu práce, pričom sociálny systém bol nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný, zabezpečil rovnosť príležitostí a aby naplnil *Programové vyhlásenie vlády SR*. Sociálna stabilita štátu nebola narušená.

K 31. 12. 2017 žilo na území SR 5 443 120 obyvateľov. Celkový prírastok obyvateľstva dosiahol hodnotu 7 777 osôb, čo je medziročne menej o 1,3 tis. obyvateľov. Počas roku 2017 sa narodilo 57 969 živých detí, čo je o vyše 400 viac ako v roku 2016 (najviac

živorodených od roku 2011). Počet úmrtí sa zvýšil o takmer 1,6 tis. osôb, úmrtnosť dosiahla úroveň 53 914 osôb.

Pozitívny vývoj ekonomiky prispel k udržaniu medziročného rastu zamestnanosti podľa Výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) počas celého roka 2017. Počet pracujúcich dosiahol 2 540,2 tis. osôb, v absolútnom vyjadrení vzrástol o 27,6 tis. osôb. Po odpočítaní osôb pracujúcich v zahraničí zamestnanosť na území SR vzrástla o 1,3 % na 2 390,4 tis. osôb. Nezamestnanosť medziročne klesla o 15,8 % na 224 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa znížila o 1,6 p. b. na 8,1 %. Oproti roku 2016 poklesol priemerný mesačný počet poberateľov pomoci v hmotnej núdzi na 87 727 príjemcov.

Pre prípad možného ohrozenia bezpečnosti štátu sa v zdravotníckych zariadeniach zabezpečoval rozšírený lôžkový fond v celkovom počte 31 000 lôžok. Na biologické, chemické a radiačné hrozby a na vykonávanie zásahu pri udalosti podliehajúcej Medzinárodným zdravotným predpisom Svetovej zdravotníckej organizácie na miestach vstupu do SR boli udržiavané v pripravenosti príslušné kapacity na úrovni predchádzajúceho roka. Zabezpečené boli aj zariadenia a osobné ochranné prostriedky na riešenie možného výskytu vysoko nebezpečnej nákazy pre FN Nitra, FN Trenčín, FN Žilina, FN Trnava a FN Prešov.

V rámci všeobecných výziev Agentúry pre podporu výskumu a vývoja sa v roku 2017 začali realizovať 4 schválené projekty, ktoré boli zamerané na bezpečnosť zdravia, bezpečnosť jadrových reaktorov, potravinovú bezpečnosť a kybernetickú bezpečnosť (ochrana osobných údajov). Prostredníctvom grantovej schémy VEGA sa začali realizovať 3 projekty zamerané na oblasť kvantového šifrovania, bezpečnosti nosných konštrukcií a environmentálnej bezpečnosti. V rámci programu Horizont 2020, ktorý predstavuje hlavný nástroj na podporu výskumu, vývoja a inovácie Európskej komisie na roky 2014 až 2020, participujú slovenské subjekty v 9 projektoch zameraných na oblasť „Bezpečné spoločnosti- ochrana slobody a bezpečnosti Európy a jej občanov“. Projekty v tejto oblasti riešia najmä problematiku zabezpečenia vonkajšej bezpečnosti v Dunajskom regióne, klimatických zmien a bezpečnosti klímy, bezpečnostných riešení v boji proti terorizmu a organizovaného zločinu a bezpečnosti a certifikácie IT systémov.

3.4 Ekonomická stabilita štátu

Slovenská ekonomika pokračovala v rastovej trajektórii. Dynamika rastu HDP SR sa v roku 2017 zrýchlila na 3,4 %. Hlavným zdrojom rastu ekonomiky bol domáci dopyt. Podporovala ju najmä zlepšujúca sa situácia na trhu práce. Nové pracovné miesta sa tvorili najmä v priemysle a v službách. Mzdy rástli tempom nad 4 % a najviac sa zvyšovali v odvetviach, v ktorých chýbajú kvalifikovaní zamestnanci. K zrýchleniu ich rastu tiež prispievalo aj zvýšenie minimálnej mzdy a miezd vo verejnom sektore. Silný domáci dopyt sa začal odrážať aj v inflácii. Tá dosiahla v roku 2017 v priemere 1,4 %, keď okrem dopytovej inflácie stúpili ceny potravín. Ceny energií a čiastočne aj ceny priemyselných tovarov, ktoré boli ovplyvnené vývojom výmenného kurzu klesli.

Finančný sektor SR aktuálne možno považovať za stabilný. Najvýznamnejšiu časť finančného sektora tvorí s približne 70 % podielom bankový sektor. Slovenský bankový sektor je aktuálne ziskový. Poistný sektor tvorí takmer 8 % finančného sektora a jeho solventnosť je na dostatočne vysokej úrovni. Zvyšok finančného sektora v prvom polroku 2017 vykázal rast, keď rástol objem aktív najmä vo fondoch kolektívneho investovania a fondoch dôchodkového sporenia. To sa následne odrazilo aj na náraste ziskovosti v týchto segmentoch.

Nenastalo žiadne prerušenie dodávok primárnych energetických surovín, ako sú uhlie, ropa, zemný plyn a jadrové palivo do SR. Taktiež nenastalo prerušenie zásobovania konečnými energiami, ako sú elektrina, teplo a pohonné hmoty. Domáca ťažba hnedého uhlia

a lignitu v súčasnosti vykryva 75 % domácej spotreby. Čierne uhlie sa na území SR neťaží, preto sa celý potrebný objem dováža. Spotreba surovej ropy SR je pokrývaná vo výške 99 % dovozom z Ruskej federácie a spotreba zemného plynu na cca 98 %.

Núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov udržiava Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov, pričom tieto zásoby sú trvale udržiavané v objeme, ktorý zodpovedá minimálne 90 dňom priemerného denného čistého dovozu ropy a ropných výrobkov v predchádzajúcom kalendárnom roku.

Projekty zvyšujúce bezpečnosť dodávok ropy do SR a do regiónu strednej a východnej Európy sa zameriavajú najmä na diverzifikáciu zdrojov a trás. Aktuálne ide o projekt prepojenia Bratislava-Schwechat.

Prepravná plynárenská sieť je vzájomne prepojená so sieťami susedných krajín – Ukrajinou, Českou republikou, Rakúskom a Maďarskom. Príprava prepojenia SR a Poľska pokračuje v zmysle vzájomných dohôd príslušných prevádzkovateľov. Spoločnosť eustream, a.s. predstavila projekt plynovodu Eastring, ktorý má zabezpečiť fyzické prepojenie krajín Balkánu a plynárenských uzlov v západnej Európe. Projekt bude znamenať reálnu diverzifikáciu zdrojov pre túto oblasť Európy, ktorá je z pohľadu dodávok plynu najviac zraniteľná. Dohoda o čerpaní prostriedkov bola podpísaná v máji 2017.

Prevádzka elektrizačnej prenosovej sústavy prebiehala v štandardnom režime bez porúch významného charakteru. Z dôvodu zvýšenia prevádzkovej bezpečnosti prenosovej sústavy SR sa pokračovalo v realizácii investičných projektov medzištátneho významu, konkrétne vedenia 2x400 kV Gabčíkovo – Gönyű (Maďarsko) - Veľký Ďur a vedenia 2x400 kV Rimavská Sobota – Sajóivánka (Maďarsko). Z hľadiska energetickej bezpečnosti z obnoviteľných zdrojov zohrávajú kľúčovú rolu najmä veľké vodné elektrárne s akumulárnym objemom poskytujúce podporné služby pre elektrizačnú sústavu SR.

Bol pripravený *Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2017 – 2019 s výhľadom do roku 2020*, ktorý vyhodnotil opatrenia za roky 2014 – 2016 a navrhol ďalšie opatrenia.

V oblasti prípravy a plnení opatrení hospodárskej mobilizácie bola vykonaná previerka vyznenia subjektov hospodárskej mobilizácie. Boli vybudované nové strategické energetické objekty a navrhnuté na zaradenie medzi prvky kritickej infraštruktúry.

V oblasti mobilizačných rezerv bol položený dôraz na reštrukturalizáciu ich stavu z dôvodu nových aspektov bezpečnostného prostredia, pričom boli doplnené muničné komponenty na zabezpečenie plnenia opatrení hospodárskej mobilizácie. V oblasti pohotovostných zásob sa pokračovalo v doplnení komodít v rámci potravinových položiek, prostriedkov na odpočinok, odevov a obuvi v súlade s *Návrhom tvorby pohotovostných zásob na roky 2017 – 2018* schváleným vládou SR a pridelenými finančnými prostriedkami.

3.5 Ochrana životného prostredia

V oblasti environmentálnych rizík a environmentálnej bezpečnosti počas roka 2017 nebola nahlásená žiadna environmentálna škoda a závažná priemyselná havária.

V oblasti biologickej bezpečnosti používatelia genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov vykonávali v uzavretých priestoroch len činnosti zaradené do rizikovej triedy 2 alebo 1, čo predstavuje malé, zanedbateľné alebo žiadne riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie a nebola zaznamenaná žiadna havária.

V kontexte nárastu počtu mimoriadnych udalostí spôsobených nepriaznivým pôsobením prírodných aspektov v kombinácii s neadekvátnymi zásahmi človeka do prírodného prostredia (svahové deformácie) v ostatných rokoch sa v súlade so schválenou *Koncepciou trvalo udržateľného využívania zdrojov horninového prostredia* realizovalo monitorovanie geologických faktorov životného prostredia, ktorého výsledky poskytujú informácie na prijatie opatrení, ktoré by umožnili predchádzať mimoriadnym udalostiam; v roku 2017 sa pristúpilo k sanácii skalného brala Strečno.

Pretrvávali aj nepriaznivé javy z hľadiska bezpečnej prevádzky niektorých vodných stavieb. V rámci odborného technicko-bezpečnostného dohľadu boli zaznamenané viaceré potenciálne riziká pre obyvateľstvo a životné prostredie. Za potenciálne najrizikovejšie možno rovnako ako v predchádzajúcich rokoch považovať derivačné kanály vážskej kaskády, ktorých tesnenia si vyžadujú komplexnú rekonštrukciu, no vzhľadom na finančnú náročnosť sa na nich realizujú len lokálne sanácie.

Bezpečnosť a prevádzkyschopnosť väčšiny odkalísk na území SR je zabezpečená. Na základe technicko-bezpečnostného dohľadu sa vykonávajú opatrenia na zaistenie bezpečnosti stavieb: odkalisko Martin – staré, odkalisko Jelšava, odkalisko Lintich. Rizikové odkaliská sú odkalisko Slovinky a odkalisko Nižná Slaná, ktoré sú z pohľadu environmentálnej záťaže monitorované podľa *Programu prevencie a manažmentu rizík vyplývajúcich z opustených a uzavretých úložísk ťažobného odpadu (2014 – 2020)*.

Pretrvávajúcim negatívnym javom v oblasti ochrany životného prostredia sú nezákonné aktivity v oblasti nakladania s odpadmi, najmä nezákonné umiestnenie a zneškodňovanie odpadov, vrátane odpadov cezhranične prepravených/dovážaných zo zahraničia v rozpore s platnými právnymi predpismi.

Bolo vykonaných 51 755 úradných kontrol potravín na všetkých stupňoch v reťazci, z ktorých bolo 8,6 % kontrol s nedostatkami, pričom bežné kontroly (50 025) vykazovali 7,7 % nedostatkov, kontroly mimo pracovnej doby (1 730) vykazovali 35,6 % nedostatkov. V oblasti výživy zvierat neboli inšpekčným orgánom krmív preukázané závažnejšie nálezy týkajúce sa ohrozenia zdravia zvierat, prípadne nálezy poukazujúce na prítomnosť nepovolených látok v krmivách. Výsledky úradnej kontroly v roku 2017 sú v porovnaní s rokom 2016 lepšie, čo znamená, že prijaté opatrenia na zlepšenie hygieny predaja a bezpečnosti potravín boli účinné.

V oblasti zdravia zvierat boli zaznamenané ohniská vtácej chrípky v drobnochovoch a v ZOO. Počas roka však bolo možné zrušiť všetky opatrenia v súvislosti s touto nákazou.

V oblasti lesného hospodárstva a spracovania dreva neboli zaznamenané žiadne závažné negatívne udalosti, ktoré by mali vplyv na bezpečnosť SR.

4. Predpokladané trendy vývoja bezpečnostnej situácie

Spektrum bezpečnostných hrozieb pre SR sa v najbližšom období pravdepodobne nezmení. Pri celkovom pohľade možno predpokladať kontinuitu mnohých javov, ktoré negatívne ovplyvňovali bezpečnostné prostredie v roku 2017 vrátane pretrvávania jeho znakov, akými sú najmä nestabilita, neurčitosť a nízka predvídateľnosť jeho vývoja, porušovanie medzinárodného práva, súperenie veľmocí, zbrojenie a používanie ozbrojenej sily v medzinárodných vzťahoch, oslabovanie mechanizmov kontroly zbrojenia, odzbrojenia a opatrení na budovanie dôvery medzi štátmi, polarizácia medzi politickými a sociálnymi skupinami, erózia dôvery vo vlády a v tradičné inštitúcie, dynamický technologický vývoj a rastúca miera jeho využitia na vedenie konfliktu v kybernetickom a širšom informačnom priestore a výraznejšie prejavy klimatickej zmeny.

V blízkej budúcnosti zrejme nemožno očakávať zásadnú zmenu vzťahov členských štátov NATO a EÚ s Ruskou federáciou, ktoré budú ovplyvnené aj rozdielnym postojom k riešeniu ozbrojených konfliktov na Ukrajine a v Sýrii. V tomto kontexte možno predpokladať aj pokračujúce sofistikované pôsobenie na členské štáty NATO a EÚ a ich partnerov s dôrazom na ovplyvňovanie ich verejnej mienky, čo sa môže prejaviť aj aktivitami na ovplyvnenie volebných procesov a ďalšími aktivitami, vrátane zneužívania kybernetického priestoru. Prípadný nárast napätia vo vzájomných vzťahoch môže mať vplyv na zhoršenie bezpečnostného prostredia v Európe s negatívnym dopadom na schopnosť týchto strán spolupracovať pri riešení bezpečnostných otázok v širšom bezpečnostnom prostredí.

Pravdepodobne bude pokračovať súčasný charakter zmrazeného konfliktu na východe Ukrajiny, ktorý bude limitovať politické a ekonomické reformy tohto štátu a zároveň aj možnosti jeho európskej alebo euroatlantickej integrácie. K faktorom bezpečnostného prostredia v Európe budú naďalej patriť aj ďalšie zmrazené konflikty v susedstve EÚ, najmä v čiernomorskom regióne. Na Západnom Balkáne sa predpokladá pretrvávanie krehkej stability, ktorá je vystavená okrem vnútorných pnutí aj možným externým vplyvom.

Napriek tomu, že nie sú žiadne indície o priamej teroristickej hrozbe, ktorej by SR čelila, v členských štátoch EÚ budú hrozby teroristických útokov (najmä zo strany jednotlivcov a malých skupín radikálnych islamistov) naďalej pretrvávajúť, pričom riziko útokov môže vzrásť aj v súvislosti s návratom bývalých bojovníkov – občanov alebo obyvateľov európskych štátov – vyznávajúcich radikálnu náboženskú ideológiu z regiónov konfliktov do domovských krajín. Dôvodom môžu byť hlavne sociálnoekonomické problémy, osobná frustrácia, ako aj fragmentácia spoločnosti, čo vytvára vhodné prostredie pre radikalizáciu - v Európe hlavne moslimov druhej a tretej generácie, prípadne utečencov a neúspešných žiadateľov o azyl.

Z krátkodobého hľadiska možno očakávať pretrvávanie migračných tlakov na členské štáty EÚ, ktoré sa môžu zintenzívniť v prípade zhoršenia situácie v konfliktných zónach Blízkeho východu a Afriky v dôsledku bojovej činnosti, resp. sociálnych alebo extrémnych klimatických javov v týchto regiónoch. Kľúčovú úlohu na východnej stredomorskej trase, resp. západobalkánskej migračnej trase do Európy aj naďalej bude zohrávať plnenie dohody medzi EÚ a Tureckom.

Diskusie v EÚ súvisiace s riešením masívnej migrácie a rozhodovaním o budúcom viacročnom finančnom rámci, ako aj rokovania o podmienkach vystúpenia Veľkej Británie z EÚ, môžu komplikovať jej efektívnosť v riešení otázok európskej integrácie a jej pôsobenie v globálnom meradle. Prípadné zavádzanie významnejších obchodných obmedzení medzi globálnymi ekonomickými blokmi v nadväznosti na politiku USA môže vytvoriť špirálu opatrení, ktorá môže poškodiť priaznivý vývoj globálnej ekonomiky vrátane ekonomiky SR.

V globálnom kontexte bude významným faktorom pretrvávanie neistoty na Kórejskom polostrove v súvislosti s jadrovým a raketovým programom KĽDR, vývoj v tomto regióne má potenciál dynamického vývoja rôznym smerom. Jednostranné odstúpenia USA od dohody o iránskom jadrovom programe (Joint Comprehensive Plan of Action) má potenciál zvýšiť napätie na širšom Strednom východe.

Je pravdepodobné pokračovanie kybernetických útokov aj na kritickú infraštruktúru členských štátov NATO a EÚ vrátane SR, pričom sa predpokladá, že medzi nimi vo významnej miere budú útoky, ktorých zdroj je organizovaný alebo podporovaný cudzou mocou. V kontexte existujúcich energetických prepojení SR sa nepredpokladá zvýšenie ohrozenia alebo zmeny v úrovni energetickej bezpečnosti SR.

Predpokladá sa pretrvávanie štruktúry trestnej činnosti na území SR, ktorej rozsah môže byť ovplyvnený aj efektívnosťou činnosti štátnych orgánov. V najbližšom období možno očakávať zintenzívnenie aktivít predstaviteľov PEX v súvislosti s ich kandidatúrou v komunálnych voľbách (2018). Medzi ďalšie významné bezpečnostné hrozby a faktory s dopadom na bezpečnostnú situáciu v SR budú pravdepodobne naďalej patriť škodlivá propaganda vrátane šírenia dezinformácií najmä z vonkajšieho prostredia, organizovaný zločin a pôsobenie cudzích spravodajských služieb, korupcia a v neposlednom rade aj úroveň dôvery obyvateľstva v inštitúcie štátu.

Záver

Správa potvrdzuje, že bezpečnosť SR v roku 2017 bola zachovaná, pričom pretrvávala väčšina hrozieb a faktorov, ktoré ovplyvňovali bezpečnostnú situáciu SR v predchádzajúcich niekoľkých rokoch, a to aj ako dôsledok zhoršenia bezpečnostného prostredia od roku 2014.

Správa nielen informuje o zabezpečení ekonomickej a sociálnej stability, úrovne energetickej bezpečnosti, ako aj o pozitívnom vývoji v niektorých druhoch kriminality, ale aj poukazuje aj na nárast napätí v medzištátnych vzťahoch vo svete, na pokračujúce ozbrojené konflikty v susedstve EÚ a pretrvávajúce vysokých úrovni hrozieb terorizmu a migrácie najmä v Európe, ako aj na nárast hrozieb v kybernetickom priestore. Zároveň upozorňuje na pokračujúce dezinformačné pôsobenie subjektov z vonkajšieho a vnútorného prostredia SR zamerané na ovplyvnenie verejnej mienky v prospech záujmov cudzej moci alebo lokálnych extrémistických subjektov.

Správa potvrdzuje reflexiu tohto vývoja v kľúčových rozhodnutiach vlády SR, najmä v aktualizácii strategického rámca bezpečnosti a obrany štátu, v rozvoji právneho rámca na úseku bezpečnosti vrátane prijatia zákona o kybernetickej bezpečnosti a noviel ďalších právnych predpisov na úseku bezpečnosti štátu a v začatí nových projektov modernizácie OS SR. Príslušné orgány prijali opatrenia v oblasti podpory pokračujúcej diverzifikácie zdrojov a trás prepravy energetických surovín a ochrany životného prostredia, ako aj ďalšie opatrenia.

Vecne príslušné orgány priebežne prijímajú rôzne opatrenia na zachovanie bezpečnosti štátu. Charakter mnohých identifikovaných problémov a výziev v oblasti zachovávanía bezpečnosti štátu však vzhľadom na ich vzájomnú previazanosť vyžaduje koncepčný a systémový prístup k ich riešeniu. Zistenia uvedené v správe za rok 2017 potvrdzujú závery vyplývajúce zo samostatnej analýzy bezpečnostného systému SR o existencii jeho rezerv a o potrebe zefektívnenia jeho fungovania na báze novej *Koncepcie bezpečnostného systému SR*, ktorá poskytne platformu pre ďalšie koncepčné a plánovacie dokumenty, návrhy právnych predpisov a opatrenia v rôznych oblastiach bezpečnosti štátu.

Opatrenia na zachovanie bezpečnosti SR

Opatrenie č. 1:

Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR návrh Koncepcie bezpečnostného systému SR.

Zodpovedá: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo obrany SR a Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: 31. 12. 2019

Opatrenie č. 2:

Realizovať projekt špecializovaného vzdelávania v oblasti Integrovaného záchranného systému pri prijíme tiesňových volaní na linku tiesňového volania 112.

Zodpovedá: Ministerstvo vnútra SR

Termín: do 31. 12. 2019

Opatrenie č. 3:

Zriadiť pod vedením Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky pracovnú skupinu zloženú zo zástupcov Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, zástupcov okresných úradov v sídle kraja, spoločnosti VUJE a. s. Trnava, ktorá je systémovým integrátorom, a zástupcov Združenia miest a obcí Slovenska. Jej úlohou bude riešiť zapojenie malých obcí alebo aj miest do jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie s ochrannou známkou EPSIS® JISHM, ktoré sa doteraz do neho neregistrovali. Pracovná skupina sa zameria aj na príčiny a ďalšie otázky týkajúce sa slabšej aktivity registrovaných používateľov z obcí a miest v rámci práce s týmto informačným systémom.

Zodpovedá: Ministerstvo hospodárstva SR

Termín: do 31. 12. 2018